

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАТНУ ВАРТІСТЬ

Ковальова Т.В., канд. екон. наук, доцент

Лівенцова Я.О., здобувач вищої освіти

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Податки займають одне з основних місць в поповненні бюджету кожної держави. Держава для виконання своїх функцій залучає кошти через податкову систему. Ураховуючи це, система оподаткування має бути повністю адаптована до чинних у державі системи управління і методів державного регулювання економіки. Значну роль у цій адаптації відіграє бухгалтерський облік. Саме він забезпечує точність розрахунків та сплату податків, складання та оприлюднення звітності. Відповідно і удосконалення обліку розрахунків за податками та платежами є важливим важелем функціонування як підприємства та і держави.

Непрямі податки та збори, зокрема, податок на додатну вартість відносяться до основного фіскального інструменту, який забезпечує формування бюджету країни. Саме його облік ми розглянемо далі.

Аналіз останніх досліджень показав, що питаннями, пов'язаними з розрахунками за податками та платежами займалась значна кількість науковців. Теоретичні аспекти сучасних наукових підходів щодо напрямів їх вдосконалення розглядалися низкою науковців, серед яких: Г. Бех, Ф. Бутинець, І. Вакулич, Н. Верхоглядова, М. Вишневська, С. Голов, М. Дем'яненко, М. Білуха та інші. Питання обліку непрямих податків вивчали: Ф. Бутинець, М. Жук, М. Пархоменко, Я. Плаксієнко, Н. Ривак, П. Хомин та інші. Незважаючи на різноманіття точок науковців, питання вдосконалення цих розрахунків як і раніше, є актуальним і підлягає подальшому вивченню.

Мета нашого дослідження полягає у висвітленні точок зору науковців відносно шляхів удосконалення обліку податку на додану вартість (ПДВ) та визначення своєї думки стосовно цього питання.

Розрахунки за податками та платежами відносяться до зобов'язань підприємства, які, у класичному варіанті, свідчать про заборгованість підприємства державі. Податки – це обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників податку відповідно до Податкового Кодексу [1]. Відповідно, вся сукупність податків, зборів, відрахувань і платежів державі становлять її податкову систему, яка має свою структуру, тобто класифікацію податків залежно від різних ознак.

У бухгалтерському обліку для розрахунків за податками застосовують рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами». Облік на якому, можна вести у розрізі чотирьох субрахунків: 641 «Розрахунки за податками»; 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»; 643 «Податкові зобов'язання»; 644 «Податковий кредит». Слід звернути увагу, що для обліку прямих податків передбачено субрахунок 641, тоді як для непрямого податку ПДВ, аж три – 641, 643, 644. Останні два субрахунки є транзитними, і використовуються тільки у разі авансових платежів. Відповідно, бухгалтерський облік повинен забезпечити його правильне формування та перерахування.

А. Шот та Ю. Платонова, досліджуючи питання обліку ПДВ, запропонували для покращення його обліку удосконалювати первинний облік, оскільки саме він є запорукою правильного відображення податкових зобов'язань та податкового кредиту [2]. А. Ходикіна та А. Бурковська вивчаючи цей податок звернули увагу на декілька спірних моментів щодо нього. Зокрема, вони зазначають, що: «назви субрахунків 643 і 644 невдалі та не відповідають своєму економічному змісту і не дають чіткого уявлення про те, що саме на них обліковується. Тим більше, що Інструк-

ція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, теж не прояснює ситуації» [3].

Також серед недоліків цього податку вони вказують на значний його вплив на загальний рівень цін та регресивність, особливо щодо малозабезпечених верств населення. Для покращення обліку за цим непрямим податком вони пропонують: «спростити обмеження записів на субрахунках 643 та 644, що пов'язані з виданими та отриманими авансами нарахованими податковими зобов'язаннями та податковим кредитом з ПДВ лише від сум передоплат товарів, які не були відвантажені та отримані за станом на кінець місяця. Це дасть змогу виключити із субрахунків 643 та 644 численні записи, пов'язані з обліком кожної часткової передоплати протягом звітного місяця. Спрощення такого обліку не вимагає ведення жодних додаткових облікових регістрів» [3].

Пацюк О. для покращення адміністрування податків пропонує доповнити класифікацію податків новою ознакою – за стадією руху вартості, та виділити в ній дві групи, а саме: податки на виробництво та податки на реалізацію. Для покращення роботи бухгалтерів авторка пропонує використовувати один рахунок для ведення обліку податкових платежів підприємства 98 «Розрахунки за податковими платежами підприємства» [4].

У своїй роботі ми проаналізували незначну кількість точок зору на проблеми вдосконалення обліку розрахунків з ПДВ, однак, все ж можна зробити певні висновки.

По-перше, слід звернути увагу на первинний облік ПДВ, його удосконалення дасть можливість зменшити помилки у відображенні податкових зобов'язань та податкового кредиту.

По-друге, уточнення інформації у Плані рахунків щодо сутності об'єктів обліку на рахунках 643 та 644 покращить роботу бухгалтерів за цим податком. Введення змін до рахунку 98 зменшить кількість облікових записів та де-що покращить роботу бухгалтерів.

Перелік посилань:

1. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 15.03.2021).

2. Шот А., Платонова Ю. Проблеми та напрями вдосконалення обліку розрахунків за податком на додану вартість на підприємствах України. URL: <file:///C:/Users/Professional/Downloads/334-Article%20Text-513-1-10-20180813.pdf> (дата звернення 29.03.2021).

3. Ходикіна А., Бурковська А. Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/251.pdf> (дата звернення 23.03.2021)

4. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Житомир : Рута, 2006. 528 с.

ПОНЯТТЯ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ З МЕТОЮ ЇХ ОБЛІКУ

*Кравченко О.В., канд. екон. наук, доцент
Бага А.В., здобувач вищої освіти
Сумський державний університет*

У системі забезпечення ефективного функціонування кожного підприємства капітальні інвестиції відіграють важливу роль. Також вони є найбільш актуальною проблемою економіки України. За даними Держкомстату в 2019 р. обсяг капітальних інвестицій становив 623978935 тис. грн. З них: 67,5 % – придбання та створення нових активів; 18,1 % – поліпшення, вдосконалення, реконструкцію, модернізацію; капітальний ремонт; 4,2 % – придбання активів, які були у використанні. Головними джерелами фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств і організацій – 65,4 % та кредити банків і позики – 10,8 %, кошти місцевих та державних бюджетів – 14 % [1]. Отже, підприємства, здійснюючи значні капіталовкладення в довгострокові активи, потребують належної системи управління на всіх етапах: від прийняття рішення щодо здійснення до впровадження. Така система потребує належного обліково-аналітичного забезпечення із застосу-